

Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen 2021-10-12
Anna Frisk
Tfn: 063-142414
E-post: anna.frisk@regionjh.se

HSN/1405/2021

Svar på granskning av samverkan gällande barn och unga med psykisk ohälsa

Revisionskontoret har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Jämtland Härjedalen och Östersunds kommun genomfört en gemensam granskning av samverkan gällande barn och unga med psykisk ohälsa. För regionens del har även tillgängligheten till BUP granskats.

Revisionskontorets samlade bedömning är att ansvariga nämnder endast delvis har säkerställt en ändamålsenlig samverkan gällande barn och unga med psykisk ohälsa. Organisationen av samverkan är inte helt ändamålsenlig då vissa grupperingar saknar tydliga och uppdaterade uppdrag. Det finns goda exempel på väl fungerande samverkan men det finns också exempel då olika syn på huvudmännens uppdrag och ansvar försvårar samverkan.

Bedömningen är att målsättningar behöver förtydligas och inarbetas i nämndernas och verksamheternas planer, uppdrag och mål. Dokumenterade rutiner för avvikelshantering gällande samverkan saknas och kunskaper och rutiner vid upprättande av SIP:ar behöver förbättras. BUPs organisation bedöms inte ha de förutsättningar som krävs för att nå tillgänglighetsmålen.

Senast den 30 november 2021 ske en redovisning lämnas av vilka åtgärder som nämnden vidtagit eller avser att vidta med anledning av granskningsresultatet.

Revisorerna rekommenderar hälso-sjukvårdsnämnden att

- Med barnets bästa i fokus verka för en gemensam lösning avseende identifierade samverkansproblem och de olika synsätt som på uppdraget som finns.
- Se över att väsentliga styrdokument finns i enlighet med överenskommelse.
- Säkerställa att rutiner gällande SIP följs, bl.a. avseende dokumentation och närvaro vid SIP-möten.
- Säkerställa att samverkansgrupperna följer upp sitt arbete i enlighet med fastställda uppdrag.
- Tillse att det utarbetas dokumenterade rutiner för avvikelshantering gällande samverkan.
- Säkerställa att de övergripande målsättningarna som finns med samverkan tydliggörs i nämndens verksamhetsplan samt att aktiviteter och mätetal kopplas till målen.
- Vidta åtgärder för att förbättra tillgängligheten till BUP.

- Aktivt bevaka BUPS förutsättningar till att förbättra tillgängligheten.

Svar kommer även att lämnas från Regionstyrelsen och Regionala utvecklingsnämnden där varje nämnd ansvarar för myndighetens hantering av sina allmänna handlingar och för beredning av sina ärenden och lämnar därför egna svar på granskningen.

Svar på granskning

Sammantaget ser Hälso-och sjukvårdsnämnden positivt på den granskning som genomförts och instämmer i att Region Jämtland Härjedalens samverkan gällande barn och unga med psykisk ohälsa kan utvecklas. Denna utveckling kommer att ske i samverkan med Regionstyrelsen och återrapporteras under Regiondirektörens ansvar.

Med barnets bästa i fokus verka för en gemensam lösning avseende identifierade samverkansproblem och de olika synsätt som på uppdraget som finns.

Det är ett ständigt pågående utvecklingsarbete att finna former som förtydligar samverkan och att i samverkan finna lösningar på påtalade utvecklingsområden. Som exempel finns en arbetsgrupp utsedd med uppdrag att revidera överenskommelse placerade barn. Det har förekommit oklarheter och samverkansdiskussioner kring placeringar som behöver klargöras. Förslag på utredningsuppdrag finns även gällande möjlighet för kommun och region att gemensamt kan driva HVB-hem, en lösning som prövas i exempelvis Östergötland.

Goda exempel på väl fungerande samverkan är IKB-team och Barnahus.

BUP har erhållit samverkansmedel från psykiatriöverenskommelsen för att utöka samfinansierade IKB teamet med Östersunds kommuns socialtjänst till att omfatta även autism patienter och då inkludera vård och omsorg i samverkan.

Ett annat område som visar vägen framåt är den samverkan kring missbruk och psykisk ohälsa och den pågående utredningen om ett "MiniMaria", en samverkan för unga kring missbruk och psykisk ohälsa.

Chefssamverkan förekommer i flera olika forum men mycket konkret samverkan och att arbeta ihop är det som gör skillnad för barnen och ungdomarna.

Långsiktiga ekonomiska och personella åtaganden är en förutsättning för en fungerande implementering av fungerande samverkansformer i ordinarie verksamheter.

Se över att väsentliga styrdokument finns i enlighet med överenskommelse.

Det är inte helt tydligt vilka väsentliga styrdokument som avses.

Gällande SIP finns särskilt material framtaget för stöd i SIP-arbetet riktat till barn och unga. Det finns både en manual för möten och informationsmaterial som vänder sig specifikt till målgruppen.

Säkerställa att rutiner gällande SIP följs, bl.a. avseende dokumentation och närvaro vid SIP-möten.

SIP-arbetet går sakta framåt men det går långsamt. Insatser har genomfört i flera omgångar för att öka följsamheten till framtagna rutiner och kunskapsnivån. Det har skett i form av utbildningsinsatser, spridning av stödmaterial och dialog med verksamheter. Under 2020 reviderades stödmaterialiet för SIP. Det innehåller både en processbeskrivning, manual för mötet, gemensamma blanketter för kallelse, plan och utvärdering samt informationsmaterial riktat till den enskilde.

Senaste året har SIP-stödjare utsetts i verksamheterna för att ge stöd och utbildning till sina kollegor. Det finns en uppdragsbeskrivning för SIP-stödjare som godkänts av Fredagsgruppen och L-IFO. Målet med införandet av SIP-stödjare är;

Att kunskapen om samt användandet av SIP ska öka i verksamheterna.

Att genomförda SIP (inkl. SIP-möten) ska hålla en god kvalitet och utgå från den enskildes perspektiv/behov.

I uppdragsbeskrivningen för SIP-stödjarna finns dels minimikrav på funktionen och förslag på utökad uppdrag som kan diskuteras med respektive chef. Det planerades för fysiska utbildningsdagar för utsedda SIP-stödjare som fick ställas in på grund av restriktioner utifrån Coronapandemin. SIP-stödjarna fick istället ett omfattande självstudiematerial. Materialet har tagits fram i samarbete med SKR och kompletterats med lokalt framtagna filminspelningar. Uppföljning av självstudierna har skett via digitala dialogmöten. Dessa har genomförts i två omgångar dels med inriktning barn och unga, dels med inriktning vuxna.

På länsnivå har SIP-samordnare utsetts. Uppdraget delas mellan två personer, en som har sin anställning inom Region Jämtland Härjedalen och en representant för länets kommuner. I de regionala SIP-samordnarnas uppdrag ingår att anordna regionala fortbildnings- och utvecklingsdagar för SIP-stödjare 1–2 gånger per år, ex. nätverk för SIP-stödjare och fördjupningsutbildningar i SIP, vid behov anordna utbildning för nya SIP-stödjare och utveckla dokumentationen av SIP samt ajourhållning av framtagna dokument, rutiner, riktlinjer.

När det gäller kallelse till SIP och dokumentation av den individuella planen finns IT-stöd i Cosmic Link. Alla berörda verksamheter inom regionen och inom kommunernas socialtjänst och hälso- och sjukvård har möjlighet att få tillgång till Cosmic Link. Delar av öppenvården i regionen har ännu inte hittat sina arbetssätt och har framfört önskemål om skolans deltagande i IT-stödet för att de ska se nyttan med att använda IT-stödet. I kommunerna återstår fortsatt införande av Cosmic Link i delar av socialtjänsten.

Säkerställa att samverkansgrupperna följer upp sitt arbete i enlighet med fastställda uppdrag.

Den samverkan som sker mellan regionen och kommunerna gällande barn och unga styrs av nätverken Barnarenan (barn och unga) och till viss del SVOM (primärt fokus vuxna). Tjänstepersoner från Region Jämtland Härjedalen utgör tillsammans med representanter från länets kommuner tjänstepersonsstöd i dessa nätverk. Vidare samordnar tjänstepersoner från Region Jämtland Härjedalen och kommunerna nätverk för samverkan mellan chefer/tjänstepersoner i regionen och kommunerna, exempelvis L-IFO och Fredagsgruppen.

Revisionsrapporten har uppmärksammat att vissa samverkansarenors uppdrag saknas eller är inaktuella. Revisionen rekommenderar att regionstyrelsen tillsammans med hälso- sjukvårdsnämnden initierar en översyn av organisationen av samverkansgrupperna och deras syfte, uppdrag och mål med fokus att organisationens samverkan ska bedrivas på ett effektivt sätt och som syftar till barnets bästa.

Behov av att formalisera Barnarenans uppdrag har aktualiserats i Barnarenan och ett arbete med att ta fram en formell uppdragsbeskrivning påbörjas troligen under hösten 2021. L-IFO:s uppdragsbeskrivning har reviderat och uppdaterats under hösten 2021 (med förankring i Barnarenan och SVOM). I samband med revidering skedde ett namnbyte av nätverket till SamReKo - hälso- och sjukvård, skola och IFO. Uppdragsbeskrivning för nätverket Jämtbus togs fram 2020 (med förankring i Barnarenan). Det finns överlag förbättringspotential gällande uppföljning av det arbete som sker i arenorna. Till viss del följs arbetet upp i arenorna genom årliga balanslistor och handlingsplaner. Framledes bör dock tydligare indikatorer tas fram för att mäta effekter av samverkan i arenorna, dessa indikatorer behöver utgå från målgruppen barn och ungas behov och så långt som möjligt bör målgruppen involveras i utformning och uppföljning.

Grupperingar kopplade till hälso- och sjukvårdens kunskapsstyrning omnämns inte i revisionsrapporten. Lokala programområden (LPO) syftar till att leda styra och samordna kunskapsstyrningsarbetet inom sitt område. LPO barn och ungdomars hälsa samt LPO psykisk hälsa är två sådana programområden där kommunerna finns representerade. Programområdenas övergripande uppdrag är att bidra till en säker, god och jämlik vård i hela Region Jämtland Härjedalen.

Samverkansarenorna kommer med all sannolikhet ses över i samband med utvecklingen av God och Nära Vård samt i pågående arbete med att ta fram en gemensam plan för primärvårdsnivån i länet.

Ett utvecklingsområde gällande Ungdomsmottagningars samverkan med kommunerna är identifierat. Samverkan sker men behoven behöver kartläggas och frågan formaliseras samt inkluderas i samverkansarenor.

Tillse att det utarbetas dokumenterade rutiner för avvikelshantering gällande samverkan.

Rutiner för hälso- och sjukvårdens avvikelshantering finns på plats i samverkan mellan regionen och länets kommuner. När det gäller kommunernas socialtjänst saknas rutiner för avvikelshantering i samverkan med regionens hälso- och sjukvård. Det saknas också lagstöd för avvikelshantering på individnivå mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Rutiner godkända av Fredagsgruppen 201120 §27.

<https://centuri/RegNo/49698> Avvikelsehantering, mellan region Jämtland Härjedalen och andra vårdgivare (inkl. kommuner) samt externa leverantörer

<https://centuri/RegNo/55813> Formulär för avvikelseärende till region Jämtland Härjedalen

<https://centuri/RegNo/58919> Samarbete mellan Region Jämtland Härjedalen och kommunerna i Jämtlands län i samband med vårdskadestredningar

Säkerställa att de övergripande målsättningarna som finns med samverkan tydliggörs i nämndens verksamhetsplan samt att aktiviteter och mätetal kopplas till målen.

Uppföljning av samverkan med kommunerna finns med i Hälso- och sjukvårdsnämndens uppföljningsplan och sker årligen varje vår.

Chef för Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen ansvarar för att bevaka att samverkansfrågorna lyfts in i de politiska forumen och följs upp där.

De regionövergripande handlingsplaner som framtagits har gjorts så utifrån statliga riktade medel. Dessa medel kommuniceras gällande summor och fokusområden på hösten inför kommande år och ligger därmed inte synkroniserat med planeringsarbetet gällande nämnder och styrelser budget och verksamhetsplaner.

De samordnande funktioner som även finansieras via de riktade statliga medlen och är en förutsättning för hanteringen av frågorna har således inte kunnat ha ett långsiktigt fokus eller arbeta för att lyfta in frågorna mot verksamhetsplan och budget.

Vidta åtgärder för att förbättra tillgängligheten till BUP.

BUP förstärker under hösten 2021 med mer personal, med förhoppning om en förbättrad tillgänglighet. Ökningen av remisser riskerar dock att äta upp ökad bemanning ganska fort. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att skapa mer vård med befintliga resurserna.

Antalet besök ökar hela tiden mer än ökning utförd tid, vilket tyder på bättre effektivitet.

E besök, gruppbesök och internetbehandling utvecklas i snabb takt och ger mer besök per arbetad tid.

Utredningsprojekt har medfört betydligt fler utredningar per år. Remisser framförallt gällande ADHD-utredningar ökade dock i än större omfattning.

Privata aktörer har upphandlats och nyttjas utifrån möjlighet i befintlig budget.

BUP har idag inga vakanta tjänster och är utifrån personalbudgeten fullt bemannad, förutom vad gäller läkare. Hyrläkare finns dock i verksamheten varför väntetider till läkare är acceptabel. 90% av besöken är dock till andra yrkeskategorier och där är väntetiderna längre oftast.

Aktivt bevaka BUP:s förutsättningar till att förbättra tillgängligheten.

BUP redovisar i månadsrapporter, delårsbokslut och årsbokslut läge och förutsättningar. Hur verksamheten är resurssatt och hur resurser nyttjas kan utläsas i rapport "Psykiatri i siffror Barn- och ungdomspsykiatri - Kartläggning 2020" Där framkommer bland annat att Region Jämtland Härjedalen har näst mest patienter i landet per 1000 barn och personalen har fler besök per anställd och år än riksgenomsnittet enligt SKR:s siffror.

Tom Silverklo (C)
Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande